

“Prijspieken oliemarkt niet uitgesloten”

Coby van der Linde: “Ontwikkelingen op energiemarkten nauw blijven volgen”

De oliemarkt is bezig aan het langverwachte herstel. Dit herstel kan deels worden toegeschreven aan de opmerkelijke discipline van de OPEC-plus groep om de productie te beperken, maar evenzeer heeft het recente herstel van de vraag flink bijgedragen. Het Internationale Energie Agentschap heeft inmiddels de vraagverwachtingen voor 2017 al een paar keer bijgesteld, van eerst een stijging van 1.3 miljoen naar 1.7 miljoen vaten per dag voor dit jaar. Het economische herstel in Europa is hier zeker een factor in, evenals de stijgende vraag in de VS. Voor de producerende landen is dat goed nieuws omdat de vraagstijging ook helpt in het herstellen van het evenwicht op de markt en verdere productiebeperkingen niet noodzakelijk zijn. De verwachting is dan ook dat in de OPEC-vergadering van 30 november 2017 tot voortzetting van het huidige beleid wordt besloten.

Prijzen

Sinds juni van dit jaar is de Brent prijs van \$ 45 per vat gestegen naar \$ 62,72 en de WTI-olieprijs van iets meer dan \$ 42 naar \$ 56 per vat. Daarmee ligt de prijs nog steeds onder het niveau van voor de grote prijsval na november 2014 (rond de \$ 80 per vat), maar lijkt de weg omhoog eindelijk ingezet. De ruime opslag van olie lijkt eindelijk ook te dalen. Weliswaar is dat gemeten naar het relatief hoog gemiddelde opgeslagen ruwe olie van de afgelopen jaren, maar het heeft er alle schijn van dat de markt langzaam weer meer in balans aan het komen is. Tegelijkertijd valt op dat de spreiding tussen de prijzen van Brent en WTI-olie weer wijder wordt, van \$ 3 naar meer dan \$ 5-6 per vat nu. Dit is een indicatie van de snelle stijging dit jaar van de schalieolieproductie. Naar verwachting zal de Amerikaanse olieproductie dit jaar alweer uitkomen op 9,2 miljoen vaten per dag en voor 2018 wordt een verder stijging verwacht naar 9,9 miljoen vaten per dag. Daarmee zou volgend jaar het hoogste Amerikaanse productieniveau van 1970 overschreden worden. In 2015 was de Amerikaanse productie nog 9,4 miljoen vaten per dag, daalde naar 8,8 miljoen vaten per dag in 2016 en is dus nu weer met een flinke opmars bezig. De af- en opschaling van de schalie olieproductie laat zien dat het snel kan reageren zodra de prijs aantrekkelijk genoeg is. Daarmee is de OPEC-plus groep voorlopig in een positie gekomen waarbij het zelf discipline aan de dag moet leggen, terwijl de Amerikaanse producenten flink groeien. Voor de OPEC-plus groep verdraagt dat de verdere stabilisering van de markt, maar een andere optie is er niet echt.

“Hoewel sommigen het olie- en gasverhaal tot de meest recente geschiedenis vinden horen, spreken de cijfers vooralsnog een ander verhaal”

Investeringsen

In de afgelopen jaren zijn de investeringen in olie (maar ook in nieuwe gasprojecten) flink gedaald en lijken investeerders vooral de smaak te pakken te hebben van relatief korte cyclus energieprojecten. Dat lijkt, met een enkele uitzondering, over de hele linie het geval, ook in hernieuwbare energie, en van ‘put tot pomp’. De onzekerheid over de vraag op langere termijn, gecombineerd met de angst een te hoge productiekosten portfolio te ontwikkelen maakt de investeerders voorzichtig. Omdat schalieolie relatief korte cycli kennen en ook prima ‘gehedged’

kan worden gaat de voorkeur hiernaar uit, getuige de snelle stijging van de Amerikaanse productie. Echter de investeringen in meer conventionele olie (en gas) projecten worden met meer voorzichtigheid beschouwd. Het gevolg is dat de groei van de productie niet gemakkelijk de vraag zal kunnen bijhouden als het Amerikaanse wonder op plateau geraakt. Het moment dat nieuwe conventionele olie de markt zou moeten bereiken, maar er niet is omdat de investeringsbeslissingen nu niet genomen kunnen worden, komt wel dichterbij. Hoewel de publieke discussie vooral de laatste jaren gaat over piekvraag en er in de olie-industrie een sfeer hangt van 'lager voor langer' (de prijs), sluit het prijsspieken voordat dat moment van piekvraag is bereikt, niet uit.

Aandacht

In Nederland wordt weinig aandacht besteed aan het feit dat transitie per definitie een overgang inhoudt waarbij nieuwe en traditionele energietechnologieën de vraag bedienen. Het is te vroeg om geen aandacht te besteden aan de ontwikkelingen in de internationale oliemarkten. De internationale economische impact van de oliemarktontwikkelingen is nog steeds groot. In de recente World Energy Outlook 2017 worden ook de grote veranderingen in de verhoudingen beschreven tussen producerende landen onderling, maar ook met de consumerende landen. Hoewel sommigen het olie- en gasverhaal tot de meest recente geschiedenis vinden horen, spreken de cijfers vooralsnog een ander verhaal. Het blijft zaak om alle ontwikkelingen op energiemarkten nauw te volgen om niet van de ene verrassing in de andere te vallen. Daar doen we het als wereld gewoon niet zo goed op.